

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΕΡΑΓΕΒΟ**
**ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ
ΚΑΝΟΝΙΚΟ**

Σεράγεβο, 4 Οκτωβρίου 2021
ΑΣ.1035

Τηλ.: +387 33 560 551
E-mail: ecocom-sarajevo@mfa.gr

ΠΡΟΣ: - Β4 Δ/ση

ΚΟΙΝ.: 1) Υπουργείο Εξωτερικών

- Διπλ. Γρ. κ. Πρωθυπουργού

- Διπλ. Γρ. κ. Υπουργού

- Διπλ. Γρ. κ. Αν. Υπουργού

- Διπλ. Γρ. κ.κ. Υφυπουργών

- Γρ. κ. Γεν. Γραμματέα

- Γρ. κ. Γεν. Γραμματέα ΔΟΣ & Εξωστρέφειας

- Α' και Β' Γεν. Δ/σεις

- Α3, Β1, Β7 Δ/σεις

- ΥΔΙΣ Θεσσαλονίκης

- Γραφείο ΟΕΥ Β. Ελλάδος

- Πρεσβείες Βελιγράδι, Ζάγκρεμπ, Ποντιγκόριτσα και Γραφεία ΟΕΥ αυτών

- Γραφείο Συνδέσμου Πρίστινα

2) Υπουργείο Τουρισμού

3) Enterprise Greece

4) ΕΟΤ

4) Επιχειρηματικοί Κλαδικοί Φορείς στην Ελλάδα

Ε.Δ.: Υπ' όψιν κου Πρέσβεως

ΘΕΜΑ: Τομείς επενδυτικού ενδιαφέροντος στην ΒκΕ, για Έλληνες επιχειρηματίες.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη (ΒκΕ), χώρα μεσαίου εισοδηματικού επιπέδου, έχει διαγράψει αξιόλογη οικονομική πορεία από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 κι ένθεν. Το καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας του εθνικού της νομίσματος με το Ευρώ, ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της και το τραπεζικό της σύστημα που αντιμετώπισε ικανοποιητικά την παγκόσμια κρίση, δημιουργούν προϋποθέσεις εμπιστοσύνης για τις δυνατότητες της χώρας να βελιώσει περαιτέρω την εγχώρια οικονομία. Ταυτόχρονα, παρά τις ελλείψεις σε υποδομές, το μικρό μέγεθος του εργατικού δυναμικού της και το πολύπλοκο σύστημα διακυβέρνησης, η ΒκΕ προσφέρει μια σχετικά ανοιχτή αγορά και ανοιχτό επενδυτικό περιβάλλον με χαμηλούς συντελεστές εταιρικής φορολόγησης. Επιπλέον, οι χρηματοδοτήσεις από την Παγκόσμια Τράπεζα, τα κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, τα συγχρηματοδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, και η πιθανολογούμενη δανειακή συμφωνία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, θα ενισχύσουν την ρευστότητα και τις επενδύσεις υποδομών, δημιουργώντας προϋποθέσεις για ελκυστικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Για τα επόμενα χρόνια, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης της χώρας αναμένεται να αυξηθεί σε 3% και 3,5%. Σύμφωνα με προβλέψεις οικονομικών αναλυτών,

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

αύξουσα πορεία θα ακολουθήσει και το κατά κεφαλήν εισόδημα, που από €4.930 το 2021 θα ξεπεράσει τα €5.500 το 2023 και τα €7.000 το 2027.

Ας σημειωθεί, ότι επί του παρόντος, στην ΒκΕ υλοποιούνται πολλά έργα υποδομής, όπως για παράδειγμα στον ενεργειακό τομέα (βλ. έγγραφά μας με ΑΣ.927/09.09.2021, ΑΣ.993/23/09/2021 και ΑΣ.1010/28/09/2021), στις μεταφορές (βλ. έγγραφο Πρεσβείας με ΑΣ.953/15/09/2021 και έγγραφό μας με ΑΣ.1003/27.09.2021), στον τουρισμό (βλ. έγγραφά μας με ΑΣ.905/03.09.2021 και ΑΣ.997/24.09.2021) και στην προστασία του περιβάλλοντος (βλ. έγγραφό μας με ΑΣ.1004/27.09.2021).

Με την ελληνική οικονομία να αποκτά νέα δυναμική, την εμπιστοσύνη των αγορών να αναβαθμίζεται και την ελληνική επιχειρηματικότητα να αναπτύσσεται, κρίνουμε ότι, Ελληνικές εξωστρεφείς επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν δυναμικά και με επιτυχία στην ΒκΕ, ιδιαίτερος στους τομείς των **ΑΠΕ**, των **κατασκευών** και του **τουρισμού**. Παράλληλα επισημαίνουμε και τον τομέα **πληροφορικής και επικοινωνιών**, ο οποίος είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την πορεία της οικονομίας της ΒκΕ, για την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της και για τον ευρωπαϊκό της προσανατολισμό. Με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως της τεχνογνωσίας, της δυναμικής και επιτυχημένης παρουσίας των ελληνικών εταιριών στα βαλκάνια, της τεχνολογικής υπεροχής τους στα συστήματα εναλλακτικών μορφών ενέργειας (π.χ. ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά, κλπ), της δυναμικότητας της ελληνικής ψηφιακής βιομηχανίας και της ποιότητας των ελληνικών υλικών, οι ελληνικές εταιρείες πατάνε σε στέρεες βάσεις για επιτυχή επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα. Οι προαναφερόμενες επενδύσεις της ΒκΕ στον ενεργειακό τομέα και κυρίως στις ΑΠΕ, προσφέρουν αυξημένες ευκαιρίες σε δραστήριες ελληνικές εταιρείες ενέργειας και συντήρησης συστημάτων ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, αιολικά κλπ). Παρομοίως, οι επενδύσεις της ΒκΕ σε έργα υποδομής και μεταφορών προσφέρουν ευκαιρίες σε ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες, όπως επίσης και ο κλάδος ΙΤ, ο ετήσιος τζίρος του οποίου υπολογίζεται σε περίπου €250 εκ. Με ανάπτυξη περίπου 70% την τελευταία πενταετία, συγκαταλέγεται στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους της ΒκΕ. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί η τάση των τελευταίων ετών για ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών και θερμοκοιτίδων νεοφυών επιχειρήσεων. Ελκυστική και επικερδής θα αποβεί, εξάλλου, τυχόν συνεργασία στον τουριστικό τομέα. Αξίζει να αναφερθεί ότι, οι τουριστικές ροές στην ΒκΕ για το τρέχον έτος, αναμένεται να ανακάμψουν στο 40-60% του συνηθισμένου, αν και ο τουρισμός στη χώρα δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε και το ποσοστό πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων, ακόμα και πριν την πανδημία, ήταν 28%, όταν το αντίστοιχο μέσο ποσοστό στις χώρες της ΕΕ ήταν 58%. Εντούτοις, επισημαίνουμε ότι, οι τουριστικές ροές από Βοσνία προς Ελλάδα σημειώνουν σταθερά αυξητική πορεία τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα, το 2019 σημειώθηκε η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση (35,8%), με το σύνολο των αφίξεων από ΒκΕ στην Ελλάδα να αγγίζει τις 70 χιλ. Ταυτόχρονα, η ΒκΕ και κυρίως το Σεράγεβο, μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για χειμερινό τουρισμό, δεδομένου ότι πλησίον της πόλης λειτουργούν δύο χιονοδρομικά κέντρα Ολυμπιακών προδιαγραφών, στα οποία τελέστηκαν οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 1984.

Τέλος, προσθέτουμε ότι, η ΒκΕ, «διψάει» για διεθνείς συνεργασίες, τις οποίες, πέραν των προφανών οικονομικών ωφελειών, θα αξιοποιήσει και ως όχημα για προβολή και εδραίωση της εικόνας της στη διεθνή κοινότητα, ως σύγχρονου κράτους με ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι, η Ελλάδα έχει συνεισφέρει σημαντικά στις προσπάθειες ανοικοδόμησης της ΒκΕ (π.χ. ανοικοδόμηση του κτιρίου φιλίας Ελλάδας-ΒκΕ), υποστηρίζει ποικιλοτρόπως και έμπρακτα την ΒκΕ (π.χ. στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής για τα Δυτικά Βαλκάνια, η Ελλάδα υποστηρίζει την ευρωπαϊκή και ευρω-ατλαντική πορεία της ΒκΕ) και κατά καιρούς προσφέρει οικονομική βοήθεια (π.χ. νοσοκομείο «Abdullah Nakas» στο Σεράγεβο, Πανεπιστημιακό Κλινικό Κέντρο στη Μπάνια Λούκα «University Clinical Centre of the Republika Srpska», Πανεπιστημιακό Κλινικό

Κέντρο του Μόσταρ «University Clinical Centre of Mostar», κ.α.). Ταυτόχρονα, οι δύο χώρες συνεργάζονται αρμονικά σε πολλά σχήματα περιφερειακής συνεργασίας, όπως η Διαδικασία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SEECP) και το Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας (RCC). Κατά συνέπεια, υπάρχει σίγουρα φιλελληνικό στοιχείο στην ΒκΕ και το γεγονός ότι διδάσκονται μαθήματα Νέων Ελληνικών στο Σεράγεβο, στη Μπάνια Λούκα και σε άλλες πόλεις, όπου κατά το τρέχον έτος δημιουργήθηκαν, με πρωτοβουλία της Πρεσβείας Σεράγεβο, τρεις Ελληνικές Εστίες σε ιδρύματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. έγγραφο Πρεσβείας με ΑΠ.291/11.3.2021), είναι απόδειξη για αυτό. Άρα, η ελληνική επενδυτική και επιχειρηματική παρουσία στη χώρα δεν θα τύχει αρνητικής αντιμετώπισης. Το Γραφείο μας παραμένει στη διάθεση των Ελλήνων επιχειρηματιών και θα είναι αρωγός στις επιχειρηματικές τους προσπάθειες. Η Β1 Διεύθυνση στην οποία κοινοποιείται, το παρόν, παρακαλείται όπως το προωθήσει κατά την κρίση της, σε ελληνικούς επιχειρηματικούς φορείς.

Ο Προϊστάμενος

Γεώργιος Επ. Τσοούνης
Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Α΄